

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 07.03.2022

§ 89

Valtuustoaloite: Alkoholin käytön selvittäminen jätevesimittausten yhteydessä KV

8022/00.01.01.03/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön koordinaattori Marja Mikola

p.044 4826378

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Timonen Pekka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

“Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.”

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta, 16.02.2022

§ 15

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Lautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Pro Lahden valtuustoryhmä 22.11.2021:

”Valtuutetun aloiteoikeutta hyväksi käyttäen Pro Lahden valtuustoryhmä esittää, että Lahden kaupunki selvittää jätevesimittausten yhteydessä myös alkoholin käyttöä Lahdessa. Mittauksia tekevä taho on kertonut mediassa tämän olevan mahdollista ja Lahden kaupungin tulisi selvittää asia. Lahdessa on myös paha alkoholiongelma ja näin saatava tieto sen suuruudesta on ensiarvoisen tärkeää. Pääteet ovat keskeisessä roolissa monissa Lahden alueen ongelmassa ja ongelmien sekä ongelman laajuuden tiedostaminen on tärkeää asioiden korjaamisen kannalta.”

Vastine valtuustoaloitteeseen

Lahden seudulla Kariniemen ja Ali-Juhakkalan puhdistamoihin menevät Lahden ja Hollolan 123 000 tuhannen asukkaan jätevedet. Lahti Aqualta saadun tiedon mukaan alkoholipitoisuuksien seuranta ei kuulu Lahti Aquan lupavelvoitteiden piiriin ja siellä ei vielä kyetä tutkimaan jätevesien alkoholipitoisuuksia.

Alkoholipitoisuuden mittaaminen jätevedestä ei ole yksinkertaista. Alkoholin palaessa ihmisen aineenvaihdunnassa syntyy asetaldehydiä, etyyli-glukuronidia sekä etyyli-sulfaattia ja vain pieni osa nautitusta etanolista erittyy muuttumattomana virtsaan. Etanolia, jota myös nautintoaineina käytetyt alkoholijuomat sisältävät, joutuu viemäriin monilla tavoin. Sitä käytetään runsaasti teollisuudessa, laboratorioissa ja pesuloissa sekä esimerkiksi desinfiointiaineina, joten jätevedestä mitattu

etanolipitoisuus ei kuvaa väestön alkoholin kulutusta. Tutkimusten mukaan etyyliulfaattipitoisuuden mittaaminen jätevedestä kertoisi parhaiten nautitun alkoholin määrästä, mutta tämän mittaamiseen ei vielä ole valmiuksia.

Terveyden ja Hyvinvoinnin laitokselta (THL) kerrottiin joulukuussa 2021, että alkoholimarkkereita on mahdollista testata jätevesistä, mutta tällä hetkellä THL:llä ei ole valmiita määrittämenetelmiä eikä resursseja tähän. THL:ssä ei ole tiedossa, että jossakin Suomen kunnassa olisi tehty alkoholimarkkeritestausta jätevedestä. Yksilötasolla THL tekee ja kehittää jatkuvasti alkoholimarkkerien testausta jo tänä päivänä, ja todennäköisesti lisää sen osaksi jätevesitutkimusta myöhemmin. Aikataulusuunnitelmaa tähän ei ole siellä vielä tehty.

Tällä hetkellä lahtelaisten alkoholinkäyttöä voidaan seurata erilaisia tilastotietoja hyödyksi käyttäen. Sotkanetista löytyy tietoa eri-ikäisten alkoholinkäytöstä monien eri indikaattoreiden avulla.

Ajantasaisinta tilastoitua tietoa lahtelaisten alkoholinkäytöstä saadaan Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymässä olevan alkoholin käytön riskien varhaisen tunnistamisen toimintamallin avulla. Toimintamallin ydin on tunnistaa alkoholin riskikäyttö Audit C -mittarin kolmen kysymyksen avulla. Tulos kirjataan rakenteisesti ja systemaattisesti potilastietojärjestelmään. Mikäli riskipisteet ylittyvät, hoitaja tekee potilaalle mini-intervention. Mini-interventiolla tarkoitetaan lyhytneuvontaa motivoivan neuvonnan menetelmin. Vuoden 2020 lopussa toimintamalli oli käytössä 83 kustannuspaikalla.

Yhteenvedona todetaan, että tällä hetkellä ei ole vielä valmiuksia alkoholimarkkereiden mittaamiseen jätevesistä. Niiden mittaaminen tuottaisi hyödyllistä ja luotettavaa tietoa alkoholin käytöstä ja käytön

vaihtelusta esimerkiksi eri viikonpäivien välillä. Tieto olisi ajantasaisempaa kuin tutkimuksista ja alkoholin myyntiluvuista saatu tieto. Nyt käytämme hyödyksemme tilasto- ja kokemustietoja, mutta tulevaisuudessa, kun Suomessa jätevesistä saadaan mitattua alkoholipitoisuuksia, tulemme hyödyntämään sekä jätevedestä että tilastoista ja kokemuksesta saatua tietoa miettiessämme toimenpiteitä lahtelaisten alkoholinkäytön vähenemiseksi.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Hyvä: kh

Kh: kv

Kv: -